

Tézy na bakalárske štátne skúšky zo slovenskej literatúry

I. boSL

Teória literatúry

Podstata a funkcie literatúry. Pojmy literárnosť, estetická funkcia, druhotný jazyk. Rozdiel medzi umeleckou a odbornou literatúrou, jazykom literatúry a vedy.

Literárna veda a jej súčasti. Pojem literárna veda. Jej základné súčasti. Ich definovanie. Prehľad základných poetík od Aristotela po dnešok. Slovenské slovníky spisovateľov. Prehľad súčasných slovenských literárnych časopisov. Súčasti teórie literatúry. Pojmy teória literatúry a poetika.

Literárna komunikácia. Základný model literárnej komunikácie a jeho charakteristika. Vzťah dielo–realita. Dielo ako znak. Pojmy skúsenostný komplex, literárne vzdelanie, kompetencia. Vzťah dielo–tradícia. Pojem intertextualita. Kategória autora v systéme literárnej komunikácie. Vzťah dielo–príjemca. Typológia čítania podľa Jána Števčeka. Druhotná literárna komunikácia.

Mikova výrazová koncepcia štýlu ako teória textu, jej definovanie. Charakteristika základných výrazových kategórií. Základné kategórie operatívnej a ikonickosti a ich subkategórie. Mikove pojmy tenzia a detenzia a tenzívno-detenzívny oblúk.

Teória obraznosti. Pojmy konotácia a denotácia. Definovanie pojmov metafora a metonymia. Základná štruktúra metafory, pojmy referent, metareferent, tenor, vehikulum, bazová vlastnosť. (Súčasťou otázok z tohto okruhu bude tropologický rozbor básne alebo úryvku.)

Základná klasifikácia výrazových prostriedkov umeleckého štýlu. (V rozsahu učebnice: M. Harpáň: Teória literatúry). Súčasťou otázok z tohto okruhu bude rozbor výrazových prostriedkov básne (verša) alebo úryvku z prózy.

Teória verša. Vymedzenie veršových systémov na základe určujúcich rytmotvorných činiteľov. Ich využitie v slovenskej poézii. Časomerný verš (slabika dlhá prirodzene a polohou, hexameter, pentameter, sapfická strofa). Sylabický verš (základné rytmotvorné činitele, konštanty sylabického verša). Sylabotonický verš (rozlíšenie rytmu a metra, takt ako jednotka rytmu, stopa ako jednotka metra, definícia taktu a stopy, ich druhy). Dieréza a cezúra, trochej, daktyl, daktylotrochej, jamb. Voľný verš. (Súčasťou otázok z tohto okruhu bude komplexný verzologický rozbor básne alebo úryvku.)

Lyrické žánre, tradičné strofy a lyrické útvary (óda, hymnus, elégia, žalm, idyla, svadobná pieseň–epithalamium, epigram, pásmo, sonet, tercína, rispet, rondel, francúzska balada, tanka, haiku).

Teória prózy. Pojmy epika a umelecká próza. Veršovaná epika. Lyrizovaná próza. Definovanie pojmov fabula a sujet. Čas udalostí a čas rozprávania. Tematické kontexty sujetu. Typy rozprávača. Pojmy pásmo postáv, pásmo rozprávača, motivický kontext postáv, motivický kontext prostredia, motivické línie. Štylistické postupy: opis, rozprávanie, úvaha, dialóg, monológ. Epické žánre.

Teória drámy. Dvojdornosť dramatického textu. Zakladajúce znaky dramatického textu. Dialóg v dráme. Monológ. Postavy. Čas deja. Kompozícia: dejstvá, scény, výstupy. Dramatické žánre. Podstata tragického a komického.

II. buSL a bpSL

Teória literatúry

Literárna veda a jej súčasti. Pojem literárna veda. Jej základné súčasti. Ich definovanie. Súčasti teórie literatúry. Pojmy teória literatúry a poetika. Prehľad súčasných slovenských literárnych časopisov. Slovenské slovníky spisovateľov.

Literárna komunikácia. Základný model literárnej komunikácie a jeho charakteristika. Vzťah dielo–realita. Dielo ako znak. Pojmy skúsenostný komplex, literárne vzdelanie, kompetencia. Vzťah dielo–tradícia. Pojem intertextualita. Vzťah dielo–príjemca.

Teória obraznosti. Pojmy konotácia a denotácia. Definovanie pojmov metafora a metonymia. Tenor a vehikulum.

Základná klasifikácia výrazových prostriedkov umeleckého štýlu. (V rozsahu učebnice M. Harpáň: Teória literatúry) Súčasťou otázok z tohto okruhu bude rozbor výrazových prostriedkov básne (verša) alebo úryvku z prózy.

Základné vymedzenie veršových systémov na základe určujúcich rytmotvorných činiteľov. Časomerný verš (slabika dlhá prirodzene a polohou, hexameter, pentameter, sapfická strofa). Sylabický verš (základné rytmotvorné činitele–konštanty tohto systému). Sylabotonický verš (rozlíšenie rytmu a metra, takt ako jednotka rytmu, stopa ako jednotka metra, druhy stôp, definícia taktu a stopy, ich druhy, prízvuk v slovenčine). Dieréza a cezúra.

Rým a jeho funkcie. Vymedzenie ženského a mužského rýmu.

Lyrické žánre, tradičné strofy a lyrické útvary (óda, hymnus, elégia, žalm, idyla, epigram, pásmo, sonet, tercína, rispet, rondel, tanka, haiku).

Pojmy epika a umelecká próza. Definovanie pojmov fabula a sujet. Čas udalostí a čas rozprávania. Tematické kontexty sujetu. Typy rozprávača. Pojmy pásmo postáv, pásmo rozprávača, motivický kontext postáv, motivický kontext prostredia, motivické línie. Štylistické postupy: opis, rozprávanie, úvaha, dialóg, monológ.

Základné znaky dramatického textu. Dialóg v dráme. Monológ. Postavy. Dramatické žánre. Podstata tragického a komického.

III. boSL a buSL a bpSL

Dejiny slovenskej literatúry

Základné literárnosmerové kategórie : stredovek, renesancia, barok, klasicizmus, preromantizmus, romantizmus (pragmatický a mesianistický prúd), postromantizmus, realizmus, parnasizmus.

Stredoveká legenda (poetologická charakteristika, Život Konštantína, Maurova Legenda o sv. Svoradovi a Benediktovi) a kronika (Anonymova kronika a Uhorská kronika Jána z Turca)

Duchovná lyrika renesancie a baroka (poetologická charakteristika piesní Jána Silvána, Eliáša Lániho, Juraja Tranovského, Daniela Sinapia st., Juraja P. Bajana a piesní z Cantus Catholici)

Ľúbostná lyrika renesancie a baroka (žánrovo-tematická charakteristika, poetologická charakteristika alamódovej barokovej poézie)

Historické spevy a piesne, veršovaná epika (žánrové premeny poézie s historickou tematikou)

Poetologická charakteristika diela Hugolína Gavloviča Valaská škola mravúv stodola

Baroková próza (žánrovo-tematická charakteristika, textová analýza diel Ján Simonides: Väznenie, vyslobodenie a putovanie; Daniel Krman ml.: Itinerarium)

Charakteristika literárnych polemík od počiatkov osvietenstva do konca realizmu (Bernolákovské polemiky, spor o Žehry, spor o almanach Napred)

Literárne periodiká a almanachy–ich literárnoestetická orientácia, zakladatelia a redaktori (Zora, Hronka, Plody, séria almanachov Nitra, Concordia, Lipa, Napred, Slovenské pohľady, Sokol, Orol, Literárne listy, Dennica, Živena)

Žánrové premeny poézie od počiatkov klasicizmu po koniec realizmu (podoby poézie v období raného klasicizmu, vyvrcholenie klasicizmu–J. Hollý, preromantické tendencie v poézii ako výraz emancipácie lyrického subjektu–J. Kollár. Podoby lyrického subjektu v romantickej poézii,

základné tendencie v romantickej poézii–folklorizujúca a artistná línia. Poetika lyriky v realizme, parnasistické tendencie-S. H. Vajanský a P. O. Hviezdoslav ako lyrické typy).

Žánrové premeny prózy od osvietenského klasicizmu po koniec realizmu.

Literárnohistorické zaradenie J. I. Bajzu. Textová analýza románu René mládenca príhody a skúsenosti.

Literárnohistorické zaradenie Jána Hollého. Poetologická charakteristika eposu Svatopluk.

Literárnohistorické zaradenie Jána Kollára. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Slávy dcera (1824).

Literárnohistorické zaradenie Jána Chalupku. Textová analýza drámy Kocúrkovo.

Literárnohistorické zaradenie Janka Kráľa. Poetologická charakteristika básne Orol vták.

Literárnohistorické zaradenie Andreja Sládkoviča. Poetologická charakteristika básnickej skladby Marína.

Literárnohistorické zaradenie Jána Bottu. Poetologická charakteristika balady Margita a Besná.

Literárnohistorické zaradenie Jána Kalinčiaka. Textová analýza povesti Pút lásky.

Literárnohistorické zaradenie J.M.Hurbana. Textová analýza povesti Olejkár.

Literárnohistorické zaradenie Jonáša Záborského. Textová analýza poviedky Panslavistický farár.

Literárnohistorické zaradenie Jána Palárika. Textová analýza veselohry Zmierenie alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch.

Literárnohistorické zaradenie P.O.Hviezdoslava. Poetologická charakteristika eposu Ežo Vlkolinský.

Literárnohistorické zaradenie Ľudovíta Kubániho. Textová analýza poviedky Hlad a láska.

Literárnohistorické zaradenie Terézie Vansovej. Typologická charakteristika románu Sirota Podhradských.

Literárnohistorické zaradenie S.H.Vajanského. Textová analýza románu Suchá ratolesť.

Literárnohistorické zaradenie Martina Kukučina. Textová analýza poviedky Neprebudený.

Literárnohistorické zaradenie B.S.Timravy. Textová analýza poviedky Bez hrdosti.

Literárnohistorické zaradenie J.G.Tajovského. Textová analýza poviedky Apoliena.

Slovenská moderna (typologická charakteristika, autori, autorská stratégia, vzťah medzi poéziou a prózou).

Literárnohistorická a typologická charakteristika slovenskej poézie obdobia rokov 1918–1935. (Najvýznamnejší autori, poetologické tendencie, najvýznamnejšie diela).

Katolícka moderna (všeobecná charakteristika, autori, najvýznamnejšie diela).

Naturalistické tendencie v slovenskej medzivojnovnej próze (L. N. Jégé, G. Vámoš, J. Hrušovský a ďalší).

Vyústenie lyrizačných tendencií v slovenskej próze–próza naturizmu (poetika, filozofia, autori, najvýznamnejšie diela).

Literárnohistorické zaradenie Ivana Krasku. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Nox et solitudo.

Literárnohistorické zaradenie Jána Smreka. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Cválajúce dni.

Literárnohistorické zaradenie Ladislava Novomeského. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Nedeľa.

Literárnohistorické zaradenie E. B. Lukáča. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Spoveď.

Literárnohistorické zaradenie Pavla Horova. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Nioba matka naša.

Literárnohistorické zaradenie Mila Urbana. Textová analýza románu Živý bič.

Literárnohistorické zaradenie Gejzu Vámoša. Textová analýza románu Odlomená haluz.

Literárnohistorické zaradenie J. C. Hronského. Textová analýza románu Andreas Búr Majster.

Literárnohistorické zaradenie Margity Figuli. Textová analýza jej diela Tri gaštanové kone.

Literárnohistorické zaradenie Dobroslava Chrobáka. Textová analýza diela Drak sa vracia.

Literárnohistorické zaradenie Františka Švantnera. Textová analýza románu Život bez konca.

Charakteristika literárnej situácie na Slovensku medzi rokmi 1945–1948.

Literatúra obdobia schematizmu (socialisticko-realistická literatúra, industrializovaná literatúra) s prihliadnutím na tvorbu V. Mináča, V. Miháliku, F. Kráľa a M. Lajčiaka od konca 40. do druhej polovice 50. rokov 20. stor.

Literárnohistorické a poetologické pohľady na nové smerovanie literatúry v 60. rokoch. Príznačné dobové tendencie v poézii a próze.

Literatúra v období normalizácie–literárnohistorická situácia a poetologický pohľad na veľké románové „historizujúce“ syntézy 70. a 80. rokov (tvorba V. Šikulu, L. Balleka, P. Jaroša, J. Johanidesa a ďalších)

Literárnohistorický a poetologický pohľad na slovenskú literatúru pred rokom 1989.

Literárnohistorické zaradenie Dominika Tatarku. Textová analýza jeho diela Rozhovory bez konca.

Literárnohistorické zaradenie Pavla Hríza. Textová analýza jeho diela Okultizmus.

Literárnohistorické zaradenie Rudolfa Slobodu. Textová analýza románu Rozum.

Literárnohistorické zaradenie Vincenta Šikulu. Textová analýza jeho diela Povetrie.

Literárnohistorické zaradenie Pavla Vilikovského. Textová analýza novely Kôň na poschodí, slepec vo Vrábľoch.

Literárnohistorické zaradenie Stanislava Rakúsa. Textová analýza románu Temporálne poznámky.

Literárnohistorické zaradenie Petra Pišťanka. Textová analýza jeho novely Mladý Dôňč.

Literárnohistorické zaradenie Miroslava Válka. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Dotyky.

Literárnohistorické zaradenie Milana Rúfusa. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Až dozrieme.

Literárnohistorické zaradenie Jána Stachu. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Svadobná cesta.

Literárnohistorické zaradenie Štefana Strážaya. Poetologická charakteristika básnickej zbierky Malinovského 96.